

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Vindkraftsetablering vid Skarpen i Ljusdals kommun, Gävleborgs län

Om dokumentet

OX2 AB ansöker om tillstånd enligt 9 kapitlet miljöbalken (1998:808) för uppförande och drift av en gruppstation med vindkraftverk vid Skarpen i Ljusdals kommun, Gävleborg län.

Detta dokument med tillhörande bilagor utgör redogörelse för det samråd som OX2 AB:s låtit genomföra inför tillståndsansökan. Dokumentet utgör Bilaga C.1 till OX2:s tillståndsansökan.

2021-01-27

Ecogain AB på uppdrag av OX2 AB

Vindkraftsetablering vid Skarpen i Ljusdals kommun, Gävleborgs län

Ecogain AB uppdragsnummer: 1020928

INNEHÅLL

1. INLEDNING	6
1.1 Lagstiftningen för samrådsförfarandet	6
2. SAMRÅDETS GENOMFÖRANDE	8
2.1 Genomförda aktiviteter	8
2.2 Samrådshandling.....	9
2.3 Hinderprövning.....	9
2.4 Samråd med myndigheter.....	10
2.5 Samråd med enskilda och allmänhet	11
2.6 Samråd med organisationer och föreningar	13
3. SAMMANFATTNING AV INKOMNA YTTRANDE	14
3.1 Hinderprövning.....	14
3.2 Samråd med myndigheter.....	18
3.3 Samråd med enskilda och allmänhet, organisationer och föreningar	20
4. BOLAGETS BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANDE	22

BILAGOR

1. Samrådshandling
 2. Hinderprövning, remissförfrågan
 3. Samrådsinbjudan till Länsstyrelsen Gävleborg och Ljusdals kommun
 4. Minnesanteckningar från samrådsmöte med Länsstyrelsen Gävleborg och Ljusdals kommun
 5. Samrådsinbjudan till övriga samrådsparter; övriga myndigheter, enskilda, allmänhet, föreningar och organisationer
 6. Karta med avgränsad samråds-krets
 7. Annonser
 8. Samrådsplanscher
 9. Minnesanteckningar från öppet hus i Ramsjö skola
 10. Skriftlig samrådsinbjudan till närliggande samebyar
 11. Inkomna samrådsyttranden myndigheter, föreningar och organisationer
 12. Inkomna samrådsyttranden enskilda och allmänheten,
- SEKRETESSBILAGA

1. INLEDNING

Kapitlet redogör för den lagstiftning som styr samrådsförfarandet och beskriver i vilka steg en specifik miljöbedömning sker.

1.1 Lagstiftningen för samrådsförfarandet

OX2 AB (härefter bolaget eller verksamhetsutövaren) ansöker om tillstånd enligt 9 kapitlet miljöbalken (1998:808) för uppförande och drift av en gruppstation med vindkraftverk vid Skarpen i Ljusdals kommun, Gävleborgs län. Den planerade vindkraftsanläggning som omfattades av samrådet omfattar upp till 30 vindkraftverk med en totalhöjd om 280 meter.

Enligt 6 § punkt 1 i miljöbedömningsförordningen (2017:966) ska aktuell verksamhet (en gruppstation bestående av två eller fler vindkraftverk, där vart och ett av vindkraftverken inklusive rotorblad är högre än 150 meter som omfattas av 21 kapitlet 14 § miljöprövningsförordningen) alltid antas medföra en betydande miljöpåverkan. Enligt 6 kapitlet 28 § punkt 1a miljöbalken ska en verksamhet som antas medföra en betydande miljöpåverkan föregås av ett så kallat avgränsningssamråd. Något undersökningssamråd har därför inte genomförts. Ett avgränsningssamråd ska, enligt 6 kapitlet 30 § miljöbalken, hållas med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda av verksamheten samt med de övriga statliga myndigheter, de kommuner och den allmänhet som kan antas bli berörd av verksamheten.

En specifik miljöbedömning innebär, enligt 6 kapitlet 28–29 § miljöbalken, att verksamhetsutövaren samråder om hur miljökonsekvensbeskrivningen ska avgränsas. Vidare att miljökonsekvensbeskrivningen ska identifiera, bedöma och dokumentera den ansökta verksamhetens miljöeffekter. Miljökonsekvensbeskrivningen lämnas in till tillståndsprövande myndighet som därefter slutför miljöbedömningen. Tillståndsprövande myndighet är i aktuellt fall, enligt 1 kapitlet 6 § andra stycket och 21 kapitlet 14 § miljöprövningsförordningen, miljöprövningsdelegationen (MPD) vid Länsstyrelsen Dalarna.

Inför den ansökta vindkraftsanläggningen vid Skarpen har bolaget utformat samrådet för att uppfylla dessa krav.

I enlighet med 16 kapitlet 4 § miljöbalken ska berörd kommun tillstyrka ansökt vindkraftsanläggning för att tillståndsgivande myndighet ska kunna bevilja verksamheten tillstånd. Om kommunen har en negativ inställning till vindkraftsanläggningen är det lämpligt att denna uppfattning framgår under samrådsförfarandet.

Samrådsförfarandet avslutas i och med att bolaget lämnar in sin tillståndsansökan.

VAD ÄR EN SAMRÅDSREDOGÖRELSE?

En samrådsredogörelse är en beskrivning av hur samrådet har gått till:

- 1. Hur verksamhetsutövaren (i detta fall OX2 AB) har valt att avgränsa och bjuda in till samråd*
- 2. På vilket sätt samrådet har hållits och vilken information som har förmedlats*
- 3. Vilka samrådsyttranden och synpunkter som har inkommit och hur verksamhetsutövaren bemöter dessa.*

2. SAMRÅDETS GENOMFÖRANDE

Kapitlet beskriver hur samrådsförfarandet för ansökt verksamhet har gått till och redogör för de aktiviteter som ingått samt vilka samrådsparter som har kontaktats.

2.1 Genomförda aktiviteter

I tabell 1 är samrådsförfarandets olika aktiviteter sammanställda i kronologisk ordning för att ge en överblick av ingående händelser.

TABELL 1. Genomförda aktiviteter inom samrådsförfarandet.

Datum	Samrådsaktivitet	Läs mer	Bilaga
2019-09-23	Inbjudan till myndighetsråd skickades till Ljusdals kommun och Länsstyrelsen i Gävleborgs län.	Avsnitt 2.4	3
2019-09-26	Hinderprövningsremisser skickades ut.	Avsnitt 2.3	2
2019-10-07	Samrådshandlingen skickades till Ljusdals kommun och Länsstyrelsen i Gävleborgs län.		1
2019-10-18	Önskat sista svarsdatum för hinderremissförfrågan.		
2019-10-18	Inbjudan till samråd skickades till enskilda och allmänhet, övriga statliga myndigheter och organisationer.	Avsnitt 2.5	5
2019-10-18	Samrådshandlingen publicerades på OX2s webbplats.		
2019-10-23	Inbjudan till samråd annonseras i tidningen #Hälsingland.	Avsnitt 2.5	7
2019-10-21 och 2019-11-01	Inbjudan till samråd annonseras i tidningarna Ljusdalsposten, Länstidningen Östersund och Tidningen Härjedalen.	Avsnitt 2.5	7
2019-11-05	Myndighetssamråd med Ljusdals kommun och Länsstyrelsen i Gävleborgs län genomförs.	Avsnitt 2.4	4
2019-11-04	Samråd i form av öppet hus och samrådsutställning med muntlig presentation hålls för enskilda och allmänhet i Ramsjö gamla skola.	Avsnitt 2.5	8, 9
2019-11-22	Önskat sista svarsdatum för att inkomma med samrådsyttrande och synpunkter.		
2020-01-29	Skriftlig samrådsinbjudan skickades till berörda samebyar; Jijnjevaerie sameby och Tåssåsen sameby.	Avsnitt 2.6.1	10
2020-10-27	Uppdaterade hinderprövningsremisser skickades ut	Avsnitt 2.3	2
2020-11-17	Önskat sista svarsdatum för den uppdaterade hinderremissförfrågan.		

2.2 Samrådshandling

Inför avgränsningssamrådet har en samrådshandling tagits fram, se bilaga 1. Samrådshandlingen redovisar planerad verksamhets lokalisering, omfattning och utformning utifrån den information som fanns tillgänglig när handlingen togs fram. Vidare beskrivs verksamhetens förväntade miljöpåverkan översiktligt. Samrådshandlingen har under hela samrådsförfarandet funnits tillgänglig digitalt på bolagets hemsida. Det har också funnits möjlighet att beställa samrådshandlingen i pappersformat.

2.3 Hinderprövning

Inom ramen för samrådsförfarandet en så kallade hinderprövning genomförts i två omgångar. Inom hinderprövningen har vindkraftsanläggningens projektområde och koordinater för vindkraftverken, tillsammans med en kortare beskrivning av verksamheten, översänts till aktörer som kan ha motstående intressen avseende luftrummet inom projektområdet.

Den första omgången av hinderprövningen genomfördes med preliminära koordinater för vindkraftverken. Remissförfrågan (bilaga 2) skickades ut den 26 september 2019 via e-post till de 13 aktörer som redovisas i faktaruta. Av dessa har samtliga aktörer svarat utom Svegs flygplats och Ljusdals flygfält.

Den andra omgången av hinderprövningen genomfördes med slutliga koordinater för vindkraftverken. Remissförfrågan (bilaga 2) skickades ut den 27 oktober 2020 via e-post till de samma aktörer som inkluderades i den första hinderremissen, förutom Ljusdals flygfält och Net4Mobility. Av dessa har samtliga aktörer svarat.

Remissvaren från båda hinderprövningarna sammanfattas i avsnitt 3.1 och redovisas i sin helhet i bilaga 11.

HINDERPRÖVNINGREMISSEN

HAR SKICKATS TILL:

3GIS AB

Försvarsmakten

LFV

Ljusdals flygfält

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Net4Mobility HB

Post- och telestyrelsen (PTS)

Svegs flygplats

Tele 2 Sverige AB

Telenor Sverige

Telia

Teracom

Trafikverket

2.4 Samråd med myndigheter

Länsstyrelsen i Gävleborg och Ljusdals kommun

Den 23 september 2019 bjöd bolaget in Länsstyrelsen Gävleborg och Ljusdals kommun till ett samrådsmöte. Inbjudan skedde dels via telefon, dels via e-post, se bilaga 3. Samrådsunderlaget skickades ut i god tid innan utsatt mötesdatum, den 7 oktober 2019. Samrådsmötet hölls den 5 november 2019 i kommunens lokaler i Ljusdal. Vid mötet deltog representanter från Länsstyrelsen Gävleborg, Ljusdals kommun, OX2 AB och miljökonsulten Ecogain AB.

Bolaget redogjorde under mötet för vindkraft i allmänhet och presenterade den planerade verksamheten. Ecogain redogjorde för arbetet med samrådsförfarandet och den specifika miljöbedömningen.

Under mötet gavs Länsstyrelsen och kommunen möjlighet att ställa frågor om planerad verksamhet och lämna synpunkter och information inför fortsatt arbete. Minnesanteckningar från mötet redovisas i bilaga 4. Länsstyrelsen och kommunen har även inkommit med skriftliga yttranden vilka sammanfattas i avsnitt 3.2 och redovisas i sin helhet i bilaga 11.

Övriga myndigheter

Den 18 oktober 2019 skickade bolaget ut en samrådsinbjudan till övriga berörda myndigheter via brev, se bilaga 5. Inbjudan skickades totalt ut till 12 övriga myndigheter, se faktaruta. Av dessa har fyra inkommit med skriftliga yttranden, vilka sammanfattas i avsnitt 3.3 och redovisas i sin helhet i bilaga 11.

INBJUDAN SKICKADES UT TILL FÖLJANDE ÖVRIGA KOMMUNER OCH MYNDIGHETER:

Boverket
Energimyndigheten
Härjedalens kommun
Länsstyrelsen Jämtland
Kammarkollegiet
Naturvårdsverket
Riksantikvarieämbetet
Sametinget
Skogsstyrelsen
Sveriges geologiska undersökning
Trafikverket (region mitt)
Transportstyrelsen

2.5 Samråd med enskilda och allmänhet

Samrådsretsens avgränsning

Inför samrådet med enskilda och allmänhet avgränsades ett område, en samrådsrets, som sträcker sig tre kilometer från projektområdets gränser. Lagfarna och taxerade fastighetsägare samt folkbokförda över 18 år har ingått i samrådsretsens. Se karta över samrådsretsens i bilaga 6.

Inbjudan till samråd

Brevinbjudan

En skriftlig inbjudan skickades med post till samtliga fastighetsägare och folkbokförda personer över 18 år inom samrådsretsens den 18 oktober 2019. Adresslistor över lagfarna och taxerade fastighetsägare inom samrådsretsens har beställts från Metria. I beställningen har även ingått samfälligheter och gemensamhetsanläggningar. Adresslistor över folkbokförda inom samrådsretsens har beställts från Bisnode.

I inbjudan fanns en översiktlig beskrivning av planerad verksamhet med en hänvisning och länk till mer information i samrådshandlingen på bolagets hemsida. Inbjudan redovisas i sin helhet i bilaga 5. Det har även varit möjligt att kontakta bolaget för att erhålla en pappersversion av samrådshandlingen och få den tillskickad per post.

Annonser i tidningar

Allmänheten bjöds in till samråd via annonser i tidningar. Bolaget annonserade i tidningen #Hälsingland vid ett tillfälle, den 23 oktober 2019. Vidare har annonsering skett i tidningarna Ljusdalsposten, Länstidningen Östersund och Tidningen Härjedalen vid två tillfällen, den 21 oktober 2019 och den 1 november 2019. Annonser redovisas i bilaga 7.

Öppet hus i Ramsjö skola

Den 5 november 2019 hölls ett samrådsmöte för allmänheten i form av ett öppet hus i Ramsjö skola klockan 16.30-19.30. Samrådsmötet genomfördes dels som en utställning (planscher), dels som en muntlig presentation av projektet där representanter från bolaget och Ecogain redogjorde för planerad verksamhet och arbetet med den specifika miljöbedömningen och svarade

INBJUDAN SKICKADES UT TILL FÖLJANDE ORGANISATIONER OCH FÖRENINGAR

Friluftsförbundet Ljusdal
Färila fiskevårdsområde
Färila-Kårböle jaktvårdskrets
Gävleborgs botaniska sällskap
Gävleborgs läns ornitologiska förening
Hennans byggnadsförening
Jägarnas riksförbund
Järvsjöns jaktlag
Karsvalls jaktlag
Kungsörnsgruppen Gävleborgs län
Kårböle byalag
Kårböle bystuga
Kårböle fiskevårdsområde
Kårböle skoter och fiskevårdsområdesförening
Kårböle viltvårdsområde
Kårböleskogs jaktklubb
Kårböleskogs vägsamfällighetsförening
Länsmuseet Gävleborg
Naturskyddsföreningen i Ljusdal
Naturskyddsföreningen regionkansli Gävle-Dala
Naturskyddsföreningen Kansli Mitt
Ramsjö fiskevårdsområde
Ramsjö Hembygdsförening
Räddningstjänsten Jämtland
Räddningstjänsten Ljusdals kommun
Samernas riksförbund
Svenska jägareförbundet
Svenska Kraftnät
Svenska Naturskyddsföreningen
Svenska Rovdjursföreningen
Sveriges ornitologiska förening
Vindkraftsgruppen

på frågor. Ett tjugotal personer utöver representanter från bolaget och Eco-gain närvarade vid mötet.

Besökarna gavs möjlighet att lämna synpunkter muntligen såväl som skriftligen under kvällen. Inkomna yttranden sammanfattas i avsnitt 3.3 och redovisas i sin helhet i bilaga 11. Under samrådsmötet bjöds det även på fika. Planscherna som visades redovisas i bilaga 8 och minnesanteckningar från samrådsmötet redovisas i bilaga 9.

2.6 Samråd med organisationer och föreningar

Bolaget har under samrådsförfarandet bjudit in organisationer, föreningar och föreningar att ta del av samrådsunderlaget samt lämna information och synpunkter på planerad verksamhet. En samrådsinbjudan via brev skickades ut den 18 oktober till totalt 32 aktörer, med undantag för Kungsörnsgruppen Gävleborgs län som fick sin inbjudan via e-post. Sändlistan togs fram i samråd med Ljusdals kommun, se faktaruta. Inbjudan redovisas i bilaga 5.

Av dessa har fyra aktörer lämnat skriftliga yttranden som sammanfattas i avsnitt 3.3 och redovisas i sin helhet i bilaga 11.

2.6.1 Samråd med samebyar

Ansökt vindkraftsanläggning ligger inte inom något renbetesland och berör således inte någon sameby direkt. Däremot skulle en indirekt påverkan kunna uppkomma, med anledning av att storskaliga vindkraftsanläggningar blir allt vanligare i norra Sverige och att potentiella områden för renbetesland förändras. Inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen utreds bland annat kumulativa effekter där rennäringen belyses.

En skriftlig inbjudan till samråd skickades den 29 januari 2020 via e-post till de två närmst belägna samebyarna; Jijnjevaerie sameby och Tåssåsen sameby. I samrådsinbjudan ombads samebyarna att inkomma med eventuella yttranden senast den 4 mars 2020, se bilaga 10.

3. SAMMANFATTNING AV INKOMNA YTTRANDEN

I detta kapitel redovisas samtliga yttranden som inkommit under samrådsförfarandet. Samtliga inkomna yttranden återfinns i sin helhet i bilaga 11 och 12 i den ordningsföljd som de sammanfattas här.

3.1 Hinderprovning

TABELL 2. Sammanfattning av inkomna remissvar inom hinderprovningen. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga 11.

Id	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
1a och 1b	3GIS AB, 2019-09-27 och 2020-12-01	2019-09-27 och 2020-10-27: Angivna koordinater i remissförfrågan utgör inga hinder för 3GIS:s mobiltelenät.
2a och 2b	Försvarsmakten, 2019-10-08 och 2020-10-29	2019-10-08 och 2020-10-27: Försvarsmakten har inget att erinra mot uppförandet av de förslagna koordinaterna i remissförfrågan. Yttrandet gäller angiven position och höjd. Flyttas positionen i någon riktning mer än 30 meter, alternativt om totalhöjden ändras, måste Försvarsmakten erhålla en ny remissförfrågan.
3a och 3b	LFV, 2019-10-01 och 2020-11-03	2019-10-01: Genomförd flyghinderanalys omfattar Svegs flygplats. LFV har som sakägare av CSN-utrustning inget att invända mot planerad etablering. Planerad anläggning ligger inom Sveg flygplats MSA/TAA-yta som med föreslagen totalhöjd av vindkraftverken måste höjas från 3700ft till 3800ft. Om inte gäller maximal bygghöjd om 822,9 meter över havet. Kontakta flygplatsen. I övrigt förekommer inga konflikter. 2020-11-03: Genomförd flyghinderanalys omfattar Svegs flygplats. LFV har som sakägare av CSN-utrustning inget att invända mot planerad etablering. Planerad anläggning ligger inom Sveg flygplats MSA/TAA-yta men innebär ingen påverkan på denna. Kontakta flygplatsen.
4a och 4b	MSB, 2019-11-05 och 2021-01-22	Angivna koordinater i remissförfrågan kommer inte att ha någon påverkan på Rakelnätets befintliga länkstråk samt att verkens placering inte kommer att påverka radiosystemet Rakel. MSB har inget att invända mot planerad vindkraftsanläggning i området.
5	Net4Mobility HB, 2019-09-26	Net4Mobility HB hänvisar direkt till den av ägarna (Tele2 Sverige eller Telenor Sverige) som ansvarar för den geografiska regionen som ärendet avser. Ärendet har inte handlagts av Net4mobility.
6a och 6b	PTS, 2019-09-27 och 2020-11-04	2019-09-27 och 2020-11-04: Fyra tillståndshavare har, vid tidpunkt för remissvaren, frekvenstillstånd för användning av radiolänk över hela landet. När det gäller dessa tillstånd har PTS inga detaljuppgifter om var radiolänkarna är placerade. De fyra tillståndshavarna är MSB, TeliaSonera AB, HI3G Access AB och Net4Mobility HB. Utöver dessa har inga aktörer radiolänkar i angivet område.

7a och 7b	Tele2 Sverige AB, 2019-09-27 och 2020-10-30	2019-09-27 och 2020-10-30: Inget att invända enligt remissförfrågans specifikation.
8a och 8b	Telenor Sverige AB, 2019-09-30 och 2020-10-28	2019-09-30 och 2020-10-28: Telenor Sverige AB eller Net4Mobility har inga invändningar enligt remissförfrågans specifikation
9a och 9b	Telia Sverige AB, 2019-10-15 och 2020-10-30	2019-10-15 och 2020-10-30: Inget att invända. Telias nuvarande radiolänkstråk och mobilnät störs inte av etableringen enligt remissförfrågans specifikation.
10a och 10b	Teracom, 2019-10-03 och 20-11-09	2019-10-03: Teracom har inget att erinra mot placering av vindkraftverk enligt remissförfrågans specifikation. Remissvaret är giltigt i 12 månader från angivet datum. 20-11-09: Teracom har inget att erinra mot placering av vindkraftverk enligt remissförfrågans specifikation
11a och 11b	Trafikverket, 2019-10-18 och 2020-11-17	2019-10-18 och 2020-11-17 : Ta fram underlag för infrastruktur under projektering av vindkrafts-anläggningen för att kunna planera och lösa transporter till och från området. Eventuell dispens krävs för att köra tunga transporter på allmänt vägnät. Trafikverket anser att en transportplan ska tas fram som grund för kommunikation med Trafikverket. Avståndet mellan vindkraftverk och väg ska vara minst vindkraftverkets totalhöjd. Avståndet mellan vindkraftverk och järnväg ska vara minst vindkraftverkens totalhöjd plus 20 meter. Hänsyn ska tas till risk för iskast. Nya eller ändrade utfarter till allmän väg kräver tillstånd enligt 39 § Väglagen. Tillstånd krävs av Trafikverket enligt 43 § Väglagen för de åtgärder som kommer att utföras i direkt anslutning till vägområdet. Enligt 44 § Väglagen får inom ett vägområde inte utan Trafikverkets tillstånd dras ledningar. Trafikverket förutsätter att samråd sker med enskilda vägsamfällighetsföreningar vars vägar kommer att nyttjas vid transporter. Ur säkerhetssynpunkt bör avståndet till enskilda vägar tas med i beaktande. Reklam bör ej tillåtas på vindkraftverk. Hänsyn behöver tas till järnvägsanläggningars trafikering utifrån olika aspekter, då Trafikverkets interna telekommunikation MobiSIR kan störas. Om lokaliseringen ändras efter samråd ska det meddelas till Trafikverket som gör en ny granskning. Vindkraftverkens placering enligt remissförfrågan påverkar inte MobiSIR. LFV ska kontaktas. Hindermarkering ska ske enligt Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om markering av föremål som kan utgöra fara för luftfarten.
12	Svegs flygplats, 2020-11-24	Svegs flygplats har inget att invända mot etableringen.

TABELL 3. Sammanfattning av inkomna remissvar från myndigheter. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga 11.

Id	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
13	Ljusdals kommun, Samhällsserviceförvaltningen 2019-11-05	Delar av planerad vindkraftsanläggning ligger utanför utpekat område för vindkraft i kommunens vindbruksplan (2012). Kommunen önskar ett resonemang kring hur bolaget motiverar avsteg från vindbruksplanen. Vindkraftverk får enligt kommunens vindbruksplan inte placeras i direkt anslutning till naturreservat. Kommunen önskar en beskrivning av hur den planerade verksamheten kan påverka Gräsbergets naturreservat, samt en motivering till avståndet mellan verksamheten och naturreservatet.
14a och 14b	Länsstyrelsen Gävleborg, 2019-11-11	MKB ska innehålla de uppgifter som efterfrågas i 6 kap. 35 § miljöbalken i den omfattning som styrs av 6 kap 37 § miljöbalken. Av betydelse är beskrivningen av vilken påverkan ljud, skuggor och belysning kommer ha på människors hälsa. Det är även viktigt att beskriva hur den planerade verksamheten påverkar miljö- och kulturvärden. Länsstyrelsen anser att särskild vikt i MKB ska läggas på följande områden; artskyddet, naturmiljö/naturvärden samt kulturmiljö. Genomförda och planerade fågelinventeringar anses vara relevanta. I utredningarna bör även bevarandestatus och påverkan på arten redovisas. Inventering av kungsörn inom och runt projektområdet av särskild vikt. MKB ska beskriva påverkan på naturvärden inom och intill projektområdet. MKB ska innehålla en beskrivning av effekter på områdets hydrologi (våtmark, sumpskog, vattendrag samt hur närliggande Natura 2000-områden kan påverkas). Även påverkan på strandskyddets syften, friluftsliv och landskapsbild ska beskrivas. En arkeologisk utredning som omfattar projektområdet samt eventuella nya tillfartsvägar, täktområde, kabeldragningar med mera ska genomföras. En fullständig naturvärdesinventering inom hela projektområdet, där värdekärnor pekas ut, efterfrågas. Miljökonsekvensbeskrivningen ska beskriva vindkraftsanläggningens påverkan på naturvärden under byggtid, drift och avveckling. Cirka 60 procent av planerad vindkraftsanläggning ligger utanför utpekat område för vindkraft i Ljusdal kommuns vindbruksplan. Utredningen av fladdermus bör vara utförlig. Beroende på vad skrivbordsstudien för fladdermus visar kan en fältinventering komma att krävas. Miljökonsekvensbeskrivningen bör beskriva verksamhetens påverkan på miljökvalitetsnormer för vattenförekomst samt planerade skyddsåtgärder. Inga potentiellt förorenade områden finns registrerade inom eller i anslutning till det aktuella området. Miljökonsekvensbeskrivningen bör redogöra för kemikalieanvändningen inom vindkraftsanläggningen och skyddsåtgärder för att bland annat förebygga läckage. Skuggor och buller (inklusive lågfrekvent ljud) från vindkraftverken bör beskrivas utförligt i miljökonsekvensbeskrivningen.

		Animeringar som visar hinderbelysning nattetid från minst två punkter bör visas. Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken kan krävas för bland annat eventuella geotekniska undersökningar, anläggande av arbetsvägar och massupplag. Tillstånd krävs för att bedriva verksamhet som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt.
15	Naturvårdsverket, 2019-11-20	Naturvårdsverket avstår från att yttra sig i ärendet och hänvisar istället till https://www.vindlov.se/ och Naturvårdsverkets hemsida om vindkraft. Vidare hänvisas till länsstyrelsen som tillvaratar de statliga intressena i ärenden som dessa.
16	Sametinget, 2019-11-14	Projektområdet ligger inte inom renskötselområde, men en indirekt påverkan kan uppkomma. I främsta fall Jijnjevareie, Tåssåsen och Handöldalen skulle kunna påverkas indirekt genom kumulativa effekter. Det kan vara bra att samråda med samebyarna i tidigt skede. Sametingets generella ståndpunkt är att markexploateringar endast får utföras om renskötselns och övriga samiska behov beaktas och respekteras.
17	Skogsstyrelsen, 2019-11-18	Länsstyrelsen har tillsynsansvar för åtgärder i skogen som inte berör skogsvårdsåtgärder. Detta gäller även inom nyckelbiotoper. Om åtgärder riskerar att skada ett biotopskyddsområde ska dispens sökas hos Skogsstyrelsen.
18	Sveriges geologiska undersökning (SGU), 2019-10-22	SGU avstår från att svara i ärendet och hänvisar till deras checklista för planering av infrastrukturprojekt. Som tillägg anser SGU att det är bra att bolaget har noterat att det finns ett källflöde till området och SGU förutsätter att vidta åtgärder för att skydda källflödet.

3.2 Samråd med myndigheter

TABELL 4. Sammanfattning av inkomna remissvar från organisationer och föreningar. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga 11.

Id	Samrådspart, datum	Sammanfattning av yttrande
19	Länsmuseet Gävleborg, 2019-11-22	Är generellt positiva till en strävan mot ett hållbart samhälle där en större del av energibehovet kan tillgodoses genom förnybara energikällor. Samrådshandlingen är rikt illustrerad med tydliga kartor och tabeller. Det är nödvändigt att genomföra arkeologiska utredningar i samband med projektering av vindkraft. Vindkraftverken som planeras är högre än tidigare planerade vindkraftsanläggningar och kommer bli synliga på stort avstånd. Gådavallen, cirka en kilometer från projektområdet, har pekats ut som den bäst bevarade fäbodvallen i Ramsjö socken. Det finns en risk att den upplevda miljön vid fäbodvallen kan påverkas negativt av den planerade verksamheten. Länsmuseet är därför tveksamma till vindkraft så nära fäbodvallen. Önskar fotomontage från Gådavallen. Beskrivningen i samrådshandlingen av byn Eneskogen som "inget kulturhistorisk värde" stämmer inte. Flottningsleden Kvistabäcken är till viss sträcka skyddad som byggnadsminne och en av landets bäst bevarade exempel på konstruerad vattenled för bäckflottning. Kvistabäcken är byggnadsminnesförklarad men inte något kulturresevat, vilket samrådshandlingen anger. Projektområdet berör mark utanför utpekat område i kommunens vindkraftsplan. Om det ska finnas någon poäng med övergripande planer, så som det tematiska tillägget för vindkraft, så bör inte tillstånd lämnas till områden som inte omfattas av planen.
20	Svenska kraftnät (Svk), 2019-11-22	Inom projektområdet löper två 400 kV-ledningar och en 220 kV-ledning tillhörande transmissionsnätet för el. Ledningsrätten innebär att åtgärd och/eller verksamhet som på något sätt inskränker Svk:s verksamhet inte får vidtas på fastigheter som belastas av ledningsrätten. Det är viktigt med ett skyddsavstånd mellan vindkraftverk och Svk:s ledningar. Väggkorsningar och byggvägar under kraftledningarna bör undvikas i så stor utsträckning som möjligt. För att säkerställa att transporter klarar av att passera under kraftledningen, om så blir aktuellt, behöver dessa utformas i samråd med Svk. Anläggningen är anmälningspliktig enligt elberedskapslagen.
21	Våsberget Vindkraft AB, 2019-11-21	Ser positivt på mer förnybar energi och god samverkan. Den planerade vindkraftsanläggningen behöver förhålla sig till den utformning och de villkor som gäller för Våsbergets anläggning och förutsätter att begränsningsvärden för ljud och skugga som gäller för Våsberget inte får överskridas utifrån kumulativa effekter. Avståndet mellan verk nr T9 på Våsberget och närmaste belägna verk inom planerad vindkraftsanläggning ska säkerställa att inga produktionsförluster uppkommer inom Våsbergets vindpark. Önskar få ta del av planerad layout, både vid ansökan och vid detaljprojektering.

		Det är viktigt att anläggandet av den planerade vindkraftsanläggningen inte medför långvariga produktionsbegränsningar för Våsbergets anläggning kopplat till bland annat överliggande elnät och stationer. Våsberget genomför fågelinventeringar inom kontrollprogram under vår/sommar 2020. Önskar information om bolaget avser genomföra några arbeten i området som kan påverka inventeringen under den tiden.
22	Finneby byalag, 2019-11-19	Omfattningen av den planerade verksamheten utelämnas. Verksamheten kan kopplas till andra projekt som bedrivs samtidigt (Gåssjö, Grubban, Rätan med flera). Projektet tar inte hänsyn till Ljusdals kommuns planer och beslut. Det rörliga friluftslivet är centralt för befolkningen och bygdens utveckling men det finns en risk för att det förbises om kumulativa effekter inte tas hänsyn till. Projekt av den här storleken har en avgörande betydelse för friluftslivet. Friluftslivet är redan försvagat av det industriella skogsbruket. Personer med fritidsfastigheter har inte fått ta del av planerna. Skarpen utgörs av ett höjdområde med mångtusenårig historia som aldrig påverkats av människan. Området är av betydelse för bland annat björn, järv och älg. Det finns även örn i området. Ser inte behov av verksamheten i och med att energin kommer att exporteras utomlands. Vill se hela miljöfrågan i ett sammanhang, endast klimataspekten har fått mediernas intresse. Effekterna av storskaliga projekt behöver utredas utifrån aspekter som lokalsamhälle, natur och kultur. Regionerna och lokalsamhällena har inget att vinna på verksamheten. Bygdepengen är i detta sammanhang endast en mycket liten del. Byalaget avvisar planerna i sin helhet.

3.3 Samråd med enskilda och allmänhet, organisationer och föreningar

TABELL 5. Sammanfattning av samrådsyttranden som inkommit från enskilda och allmänhet. De åtta yttrandena redovisas i sin helhet i en sekretessbelagd bilaga, bilaga 12, med anledning av GDPR och hantering av personuppgifter. Bolaget tillhandahåller endast denna sekretessbelagda bilagan till tillståndsgivande myndighet.

Id	Sammanfattning av yttrande
23	Påverkas negativt av lågfrekvent ljud från vindkraftverk vid Våsberget som stör friluftsliv, jakt och fiske. Många boende i Tevansjö har bosatt sig där för att undkomma stress och oljud och att leva med naturen. Gamla fastigheter har renoverats för permanentbostadsstandard. I byn bor fler än vad som syns i folkbokföringen, totalt ca 45 personer som berörs i byn. Området framställs i samrådshandlingen som avbefolkat, men det stämmer inte. Många spenderar all sin fritid i byn året runt. Befarar att bestående påverkan ska uppstå på skogsfågel, rovfågel och rovdjur (järv, lo, björn, varg och kungsörn) som finns i området. Under byggnation blir det omöjligt att vara i Tevansjö på grund av störningar från sprängning, stenkross och vägbrytning. Husen i Tevansjö är gamla och påverkas mer av ljud enligt nuvarande gränsvärden. Accepterar inte att bygden förstörs.
24a	Äger mark och bedriver turism inom jakt, fiske och natur samt stuguthyrning vid Dalkölen. Bedriver samarbete med flera andra företag inom naturturism både regionalt och nationellt. Verksamheten har ett fördelaktigt geografiskt läge för viltskådning. Har investerat stort i verksamheten och planerad vindkraftsanläggning kan komma att påverka företaget och kommande generationer på gården. Vindkraftanläggningen kommer också att negativt påverka besöksnäringen i regionen. Planerad vindkraftsanläggning ligger endast 500 meter från markinnehavet och nybyggda gömslen. Oroar sig för buller från anläggningen och hur det kommer att påverka verksamheten. Örn, järv, stor- och smålom, lavskrika och orre förekommer i närområdet. Detta behöver belysas i kommande miljökonsekvensbeskrivning. Syn-, ljus- och ljudintryck från Våsbergets vindkraftverk har påverkat turistverksamheten vad gäller bland annat viltskådning. Yttrandet redogör vidare för olika uttalanden och artiklar från Länsstyrelsen, Tidningen Skog, Naturturismföretagen samt insändare. Dessa belyser naturturismens vikt för den lokala ekonomin samt att vindkraften bör ta hänsyn till dessa verksamheter. Bifogat till yttrandet är också en powerpoint-presentationen som beskriver ovan problematik.
24b	Samma samrådspart som föregående yttrande. Yttranden påminner om den naturturismverksamhet som bedrivs inom området. Till yttrandet bifogas kartbilder över naturturismverksamhetens anläggningar. Stor påverkan kommer att ske på naturturismverksamheten avseende miljö, ljud och ljus. Närboende ser ofta ser örnar på Skarpen. Bilder på dessa örnar har sänts till en örnsinventeringsgrupp och till Länsstyrelsen.

Id	Sammanfattning av yttrande
25	Är orolig för att vindkraftverken ska störa vid vistelse i stuga, speciellt på kvällen på grund av ljud och blinkande lampor. Förutsätter att tillåten dB-nivå inte överskrids. Är orolig för att Örasjön, som är ett av Ljusdals bästa öringsvatten med självföryngrad öring, ska bli förorenad.
26	I samrådshandlingen har man undvikt att nämna att Skarpens högsta topp endast ligger sju kilometer från Våsberget. Tillsammans med andra planer för vindkraft i närheten (Grubban, Forsedal, Gåssjö, Rätan) förvandlas hela området till en gigantisk vindkraftsanläggning. Sökanden måste redovisa en helhetsbild av dessa anläggningar. Bolaget har brustit i att informera alla boende i området; de som inte är fast boende men markägare i det aktuella området och boende som blir direkt påverkade av den planerade parken i det aktuella området. Det aktuella området är idag under mycket högt tryck från den hårda skogsavverkningen, och den känsliga naturen och dess unika biotoper är redan hotad. Ingen information finns att finna om häckande kungsörn. Boende i området anser att bolaget går emot demokratiska rättigheter för att möjliggöra för utländska riskkapitalbolag att tjäna pengar. Ingen kommer tillbaka till den bygd som fått sin frid förstörd av störningar.
27	Har valt att bo i Tevansjö med anledning av naturen och tystnaden. Har inte några positiva erfarenheter av vindkraftverken på Våsberget, de för oväsen och förstör friluftslivet året om. Det finns ett rikt djurliv med stor förekomst av framför allt skogshöns i området. Det finns ingen fördel med att förstöra naturen för så liten elproduktion och den el som produceras behövs i södra delen av Sverige. Placera vindkraften där behovet är som störst. Nästan alla vindkraftverk kommer att vara synliga från Tevansjö. Är helt emot projektet.
28	Har lämnat Stockholm och flyttat till Tevansjö för friden och den orörda naturen. Påverkan som den planerade vindkraftsanläggningen medför är otänkbar. Ingreppen kan bli mycket stora, inte minst ett konstant störande ljud. Landskapsvyn kommer att påverkas och verken kommer att synas från fastigheten i Tevansjö. Konsekvenserna blir endast negativa för Tevansjö.
29	Önskar fotomontage från Natura 2000-området Bäckenskogsvallen.

Med hänsyn till personuppgiftslagen GDPR redovisas inte några enskilda personuppgifter kopplade till inkomna samrådsyttranden från enskilda och allmänhet. Samtliga samrådsyttranden redovisas i sin helhet i en sekretessbe-
lagd bilaga, bilaga 12.

4. BOLAGETS BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANDE

Kapitlet delar in inkomna samrådsyttranden i kategorier, så kallade aspekter i upprättad miljökonsekvensbeskrivning. För varje aspekt återfinns en kolumn som redogör för bolagets hantering och bemötande av inkomna yttranden.

I tabell 2, 3, 4 och 5 sammanfattas de samrådsyttranden som inkommit under samrådsförfarandet. I tabell 6 nedan delas yttrandena istället in i åtta olika teman och kompletteras med bolagets hantering och bemötande av den information, de frågor och de synpunkter som inkommit. De åtta tematiska uppdelningarna är;

TABELL 6. De åtta tematiska uppdelningarna av inkomna yttranden.

Planförhållanden och markanvändning
Tillståndprocessen och samrådsförfarandet
Energipolitik
Naturvärden och limniska värden
Fauna (fågel, fladdermöss och övriga fauna)
Kulturvärden
Friluftsliv, rekreation, boendemiljö och hälsa
Övrigt

TABELL 7. Sammanfattning av inkomna samrådsyttranden och hur bolaget hanterat och bemött dessa. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga 11 och 12.

Tema	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
	Planerad anläggning ligger inom Sveg flygplats MSA/TAA-yta som med föreslagen totalhöjd av vindkraftverken måste höjas från 3700ft till 3800ft. Om inte gäller maximal bygghöjd om 822,9 meter över havet.	Bolaget har kontaktat flygplatsen och flygplatsen har ingen erinran Se yttrande nummer 12 i tabell 2.

Tema	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
	Ta fram underlag för infrastruktur under projektering av vindkraftsanläggningen för att kunna planera och lösa transporter till och från området. Eventuell dispens krävs för att köra tunga transporter på allmänt vägnät. Trafikverket anser att en transportplan ska tas fram som grund för kommunikation med Trafikverket. Avståndet mellan vindkraftverk och väg ska vara minst vindkraftverkets totalhöjd. Avståndet mellan vindkraftverk och järnväg ska vara minst vindkraftverkens totalhöjd plus 20 meter. Hänsyn ska tas till risk för iskast.	Tidigt under projektet kommer transportmöjligheterna till och från projektområdet att undersökas. Bolaget kan garantera att ett tillräckligt avstånd mellan vindkraftverk och väg/järnväg kommer att hållas. Bolaget kommer i vidare projektering samråda upprättad transportplan med Trafikverket.
	Planerad verksamhet stämmer inte överens med utpekade område lämpligt för vindkraft i kommunens vindbruksplan.	I projektets begynnelse överensstämde projektområdet med kommunens utpekade område lämpligt för vindkraft; Dalkölen. Underlagsutredningar har därefter legat till grund för förändringar av projektområdet, i syfte att hitta ett projektområde varinom det är möjligt att anlägga en vindkraftsanläggning med minsta möjliga påverkan på människors hälsa och miljön. Till grund för detta arbete utreds bland annat förekomst av örn. Med anledning av de resultat som framkommit i genomförda örninventeringar samt med beaktande av tillbörliga skyddsavstånd är det inte möjligt att placera vindkraft i hela det område som kommunen har pekade ut i vindbruksplanen. Det nuvarande projektområdet för Skarpen sammanfaller därför till cirka 40 procent med det utpekade området. Detta redovisas vidare i avsnitten 2.1.1 och 4.1 i upprättad miljökonsekvensbeskrivning.
	Konsekvenser för angränsade kommuners markanvändning bör belysas i MKB.	En analys av såväl lokal, regional, nationell och global påverkan på människors hälsa och miljö görs i upprättad MKB.
	Projektområdet ligger inte inom renskötselområde, men kan indirekt påverka renskötseln. Samiska behov bör beaktas och respekteras.	Skriftligt samråd har genomförts med de två närmast belägna samebyarna som skulle kunna beröras, se avsnitt 2.7.
	Ledningsrätten inom projektområdet innebär att åtgärder och/eller verksamheter som på något sätt inskränker på Svk:s verksamhet inte får vidtas på fastighet som belastas av ledningsrätten.	Bolaget följer praxis gällande placering av vindkraftverk i närheten av ledningsdragningar. Svk:s verksamhet bedöms därmed inte påverkas av ansökt vindkraftsanläggning.
	I samråd med Svk ska säkerställas att transporter klarar att passera under kraftledning.	Bolaget tar med sig informationen i vidare projektering.
	Anpassning av planerad verksamhet måste ske i förhållande till befintlig vindkraftsanläggning på Våsberget. Våsberget genomför under vår/sommar 2020 fågelinventeringar – önskar information om bolaget planerar arbete som kan påverka inventeringarna.	Bolaget har en etablerad kontakt med RES som är de som förvaltar Våsberget. Inget arbete görs under sommaren 2020 i fält.

Tema	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
	Turismen i närområdet påverkas negativt.	En beskrivning och analys av ansökt vindkraftsanläggnings påverkan på turismen i närområdet görs i upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 6.2.4.
	Kumulativa effekter behöver belysas tydligare. Verksamheten kan kopplas till andra projekt som bedrivs samtidigt (Gåssjö, Grubban, Rätan med flera).	En sammanställning av närliggande vindkraftsanläggningar (för bedömning av så kallade kumulativa effekter) görs inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen, avsnitt 4.3. Initialt har kartjänsten www.vindbrukskollen.se använts för att utröna närliggande anläggningar som planeras, har erhållit tillstånd/bygglov eller finns uppförda. En radie om 2,5 mil från projektområdet i Skarpen har undersökts, inom vilken tre vindkraftsanläggningar kan hittas; Ribberget, Gubbaberget och Kölvallen. Utdraget från Vindbrukskollen är en ögonblicksbild från den dagen informationen hämtas, vilket informeras om i samrådshandlingen. För projektet som benämns Grubban undersöker bolaget möjligheter att etablera vindkraft. Gällande projekt Grubban informerades om det under samrådet i samband med Öppet hus. Vid tidpunkten för framtagandet av samrådshandlingen fanns dock inte tillräckligt med information om projektet, så därför var det inte möjligt att redovisa projektet i samrådshandlingen. Någon vindkraftsanläggning vid Gåssjö har inte identifierats. Vindbrukskollen anger att det vid Florkölen (cirka 20 kilometer från Skarpen) finns ett projektområde med informationen att Nordex undersökt möjligheten att etablera sex vindkraftverk. Denna planerade etablering har dock fått avslag. Bolaget tolkar yttrandets skrivelse "pågående anläggning i Rätan" som att undertecknad avser Mullbergets vindkraftsanläggning. Mullberget ligger över fem mil från projektområdet i Skarpen och har således inte bedömts vara relevant på grund av det stora avståndet.

TABELL 8. Sammanfattning av inkomna samrådsyttranden och hur bolaget hanterat och bemött dessa. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga 11 och 12.

Tema	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
	Konsekvensbedömning måste ske utifrån slutlig layout.	Konsekvensbedömningen i upprättad miljökonsekvensbeskrivning utgår från ett så kallat värsta fall, där konsekvensen bedöms utifrån den största påverkan. Vidare utgår konsekvensbedömningen från den layout som bolaget söker tillstånd för.
	Samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken kan krävas för bland annat eventuella geotekniska undersökningar, anläggande av arbetsvägar och massupplag.	Bolaget tar med sig informationen och kommer att genomföra samråd enligt 12 kap. 6 § miljöbalken om det behövs.
	Tillstånd krävs för att bedriva verksamhet som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt.	Bolaget tar med sig informationen och kommer att söka tillstånd för påverkan på Natura 2000-område om det behövs.
	Om åtgärder riskerar att skada biotopskyddat område ska dispens sökas hos Skogsstyrelsen.	Bolaget tar med sig informationen och kommer att söka dispens om det behövs.
	Berörda samebyar bör i ett tidigt skede kontaktas för samråd för att kunna förmedla sina kunskaper och syn på planerad verksamhet.	Skriftligt samråd har genomförts med de två närmast belägna samebyarna som skulle kunna beröras, se avsnitt 2.7.
	Anläggningen är anmälningspliktig enligt elberedskapslagen.	Bolaget tar med sig informationen i vidare projektering.
	Omfattningen av den planerade verksamheten utelämnas.	Omfattningen beskrivs i upprättad samrådshandling.
	Personer med fritidsfastigheter har inte fått ta del av planerna.	Som en del i samrådsförfarandet har en samrådskrets definierats och avgränsats, i aktuellt fall uppgår den till tre kilometer från projektområdets gräns. Samtliga lagfarna och taxerade fastighetsägare samt folkbokförda över 18 år inom samrådskretsen har fått en skriftlig inbjudan via brev. Adressuppgifter för samrådskretsen har därefter köpts in från Metria (fastighetsägare) och Bisnode (folkbokförda). Cirka 230 personer har fått en skriftlig inbjudan till samråd. Vidare har även annonsering skett brett, i flertalet tidningar och vid två olika tidpunkter, för att nå människor även utanför den avgränsade samrådskretsen.
	Bolaget har brustit i att informera alla boende i området; de som inte är fast boende men markägare i det aktuella området och boende som blir direkt påverkade av den planerade i parken.	Se svar ovan.

TABELL 9. Sammanfattning av inkomna samrådsyttranden och hur bolaget hanterat och bemött dessa. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga 11 och 12.

Tema	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
	Ser inte behov av verksamheten då producerad energi exporteras utomlands.	En redovisning av energipolitiska mål görs i upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 1.4 och bilaga C2.
	Miljöfrågan bör belysas som helhet – endast klimataspekten har fått mediernas intresse. Effekterna av storskaliga projekt behöver utredas utifrån aspekter som lokalsamhälle, natur och kultur.	I upprättad miljökonsekvensbeskrivning beskrivs och analyseras ansökt vindkraftsanläggnings påverkan på människors hälsa och miljön som helhet, både på en lokal, regional, nationell och global nivå.
	Regionerna och lokalsamhällena har inget att vinna på verksamheten. Bygdepeng liten i sammanhanget.	Bolaget strävar efter att anlita lokal arbetskraft så långt det går när nya vindkraftsanläggningar etableras. Bolaget vill därför etablera tidiga kontakter med lokalsamhället och skapa en medvetenhet om kommande behov av arbetskraft, service och boende. På det sättet får lokalsamhället möjlighet att förbereda sig för att möta behoven när de kommer. OX2 tar initiativ för att koppla ihop och föra samman lokala mindre företag med de större företag som blir huvudleverantörer. De största sysselsättningseffekterna uppstår vid byggnation av vindkraftsparken då det behövs arbetskraft för anläggande av vägar, elnät och fundament. När parken är färdigställd finns det behov av arbetskraft för drift och underhåll under parkens livslängd vilket ger möjlighet till fasta anställningar lokalt. Det finns även många sekundära effekter av en vindkraftsetablering då de personer som arbetar med parken behöver lokal service av olika slag, som exempelvis mat och logi, vilket också ger skatteintäkter till kommunen. Se även avsnitt upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 2.4
	Planerna går emot demokratiska rättigheter för att möjliggöra för utländska riskkapitalbolag att tjäna pengar.	Vi lever och verkar i en global värld och OX2 är ett företag med verksamhet i flera europeiska länder. Bolaget har långtgående relationer med flertal investerare som investerat i våra projekt i olika länder. Vidare utvärderar bolagets tänkbara investerare både utifrån storlek, kapacitet, finansiell styrka, erfarenhet av liknande projekt, garantier, långsiktighet med mera.
		Det finns flertalet svenska investerare via fonder men också en del som direktinvesterar. I dagsläget har tex IKEA och Lundin Petroleum investerat och OX2 har dialoger med flera svenska fonder. För de stora investeringar som nu görs i svensk vindkraft räcker inte de svenska investerarnas kapital till. Investeringarna skapar en stor injektion i den svenska samhällsekonomin oavsett från vilket land som pengarna kommer.

Tema	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
	Ingen fördel att förstöra naturen för så liten elproduktion.	I upprättad miljökonsekvensbeskrivning beskrivs och analyseras intrånget i naturmiljön kopplat till den förnybara elproduktion som ansökt vindkraftsanläggning bidrar till.
	Elbehovet finns i södra Sverige, bygg vindkraften där.	För att nå nationella och internationella mål om energiomställning krävs att vindkraft etableras där det är möjligt. Vindkraft projekteras idag i hela Sverige, såväl i södra Sverige som i norra Sverige. Det stämmer att det största energibehovet förekommer i södra Sverige, men där är också möjligheten till storskalig utbyggnad av vindkraft – vilket är en nödvändighet för att kunna uppnå uppsatta mål – inte möjlig i samma utsträckning. I Sverige behöver vi vidta de åtgärder som går för att bidra till en mer hållbar energiproduktion oavsett var i landet det kan komma till stånd. Det pågår en elektrifiering av hela samhället och elbehovet kommer att öka de kommande åren. Flera elintensiva industrier planerar etablering i norra Sverige och då är ett lågt elpris, som möjliggörs av hög produktion, en tillgång för både näringslivet och privatpersoner.

TABELL 10. Sammanfattning av inkomna samrådsyttranden och hur bolaget hanterat och bemött dessa. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga 11 och 12.

Tema	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
	Påverkan på Gräsbergets naturreservat ska beskrivas och motiveras.	I upprättad miljökonsekvensbeskrivning beskrivs och analyseras den påverkan på Gräsbergets naturreservat som ansökt vindkraftsanläggning bedöms medföra med hänsyn till flera olika aspekter, se miljökonsekvensbeskrivningens kapitel 6.
	En fullständig naturvärdesinventering inom hela projektområdet, där värdekärnor pekats ut, efterfrågas. Miljökonsekvensbeskrivningen ska beskriva vindkraftsanläggningens påverkan på naturvärden under byggtid, drift och avveckling.	En naturvärdesinventering har gjorts enligt Svensk standard och ligger till grund för upprättad miljökonsekvensbeskrivning. Resultatet redovisas och analyseras i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 6.3.1.
	Miljökonsekvensbeskrivningen bör beskriva verksamhetens påverkan på miljökvalitetsnormer för vattenförekomst samt planerade skyddsåtgärder.	En beskrivning och analys av påverkan på hydrologiska förhållanden med koppling till miljökvalitetsnormerna görs inom upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 6.4.1 och avsnitt 7.2.
	Planerad verksamhet riskerar att påverka vattendrag negativt, framför allt under anläggningsfas.	En beskrivning och analys av de hydrologiska förhållandena görs i upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 6.4.1. Vid layout av verksplaceringar, vägar och annan infrastruktur tas hänsyn till förekommande hydrologiska värden och anpassningar görs för att de negativa konsekvenserna ska begränsas i möjligaste mån.
	Oro för att Örasjön, som är en av Ljusdals bästa öringsvatten, ska påverkas negativt.	Se svar ovan.
	Området är redan under högt tryck från pågående skogsbruk, känsliga områden och biotoper är hotade.	Området är i hög grad påverkat av det konventionella skogsbruket, varför Bolaget anser att ansökt vindkraftsanläggning är väl lämpad för området. Ansökt vindkraftsanläggning har anpassats utifrån de underlagsutredningar som har genomförts inom projektområdet och i dess omnejd vad gäller förekomsten av fåglar, fladdermöss, naturvärden, hydrologiska värden, skyddsvärda arter och biotoper, för att negativa konsekvenser ska begränsas i möjligaste mån. Vidare bidrar resultatet från underlagsutredningarna till att natur- och kulturvärden, som sannolikt inte annars hade upptäckts, har identifierats, dokumenterats och på så vis har en större möjlighet att bibehållas i den framtida markanvändningen.

TABELL 11. Sammanfattning av inkomna samrådsyttranden och hur bolaget hanterat och bemött dessa. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga 11 och 12.

Tema	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
	I fågelutredningarna bör även bevarandestatus och påverkan på arten redovisas.	I de underlagsutredningar som är gjorda för fågel, fladdermus och naturvärden görs en redovisning av förekommande arter samt en koppling till artens bevarandestatus. Vidare ligger även en specifik Artskyddsutredning till grund för upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 6.3.3. Eftersom Artskyddsutredningen behandlar känsliga uppgifter om hotade arter är denna underlagsrapport sekretessbelagd.
	Inventering av kungsörn inom och runt projektområdet av särskild vikt.	Örn har inventerats vid flertalet tillfällen inom projektområdet och i dess omnejd, såväl säsongen 2019 som 2020. Redovisning av inventeringsresultatet görs i miljökonsekvensbeskrivningens avsnitt 6.3.2 och 6.3.3.
	Redovisning av örnförekomst saknas i samrådshandlingen.	En samrådshandling sammanställer översiktligt de värden som kan finnas inom projektområdet och i dess omnejd. Som redovisat i samrådshandlingen genomförs underlagsutredningar för att identifiera och beskriva de värden som finns, däribland förekomsten av örn. Vidare omfattas örn av Artskyddsförordningen och det är således inte möjligt att redovisa resultaten från inventeringarna annat än i generella drag. De detaljerade inventeringsresultaten är sekretessbelagda och redovisas endast av Bolaget för tillståndsgivande myndighet.
	Rikt djurliv med stor förekomst av bland annat hönsfåglar.	Till grund för upprättad miljökonsekvensbeskrivning ligger ett antal underlagsutredningar som beskriver och redovisar förekomst av flora och fauna. Däribland finns även en utredning av hönsfåglar. Tjäder och orre omfattas dock av Artskyddsförordningen och det är således inte möjligt att redovisa resultaten utifrån inventeringarna annat än i generella drag. De detaljerade inventeringsresultaten är sekretessbelagda och redovisas endast av Bolaget för tillståndsgivande myndighet.
	Utredningen av fladdermus bör vara utförlig. Beroende på vad skrivbordsstudien för fladdermus visar kan en fältinventering komma att krävas.	Resultatet från fladdermusutredningen redovisas och analyseras i upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 6.3.3.
	Området är av betydelse för rovdjur som björn, järv, älg, lo, varg och örn.	Se svar ovan.

TABELL 12. Sammanfattning av inkomna samrådsyttranden och hur bolaget hanterat och bemött dessa. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga 11 och 12.

Tema	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
	En arkeologisk utredning som omfattar projektområdet samt eventuella nya tillfartsvägar, täktområde, kabeldragningar med mera ska genomföras.	Inom ramen för upprättad miljökonsekvensbeskrivning har en kulturmiljöutredning, motsvarande en arkeologisk utredning steg 1, genomförts. Resultatet redovisas i avsnitt 6.4.4 i miljökonsekvensbeskrivningen.
	Området har ett stort historiskt intresse.	I miljökonsekvensbeskrivningen, avsnitt 6.4.4, redovisas de kulturmiljöutredning som har gjorts inom projektområdet och med omnejd.
	Oregistrerade lämningar kan finnas i projektområdet.	Se svar ovan.
	Fäbodvallen Gådavallen har pekats ut som den bäst bevarade fäbodvallen i Ramsjö socken. Risk för att den upplevda miljön på fäbodvallen kan påverkas negativt.	En analys av landskapsbildspåverkan kopplad till omgivande kulturmiljövärden görs inom upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 6.4.4.
	Beskrivningen av byn Eneskogen i samrådshandlingen är felaktig.	Uppgifterna har uppdaterats till upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 6.4.4.
	Flottningsleden Kvistabäcken är till viss sträcka skyddad som byggnadsminne och utgör ej kulturresevat som samrådshandlingen anger.	Uppgifterna har uppdaterats till upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 6.4.4.

TABELL 13. Sammanfattning av inkomna samrådsyttranden och hur bolaget hanterat och bemött dessa. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga 11 och 12.

Tema	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
	Verken är höga och kommer synas på mycket stort avstånd.	En analys av landskapsbilden görs inom upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 6.4.3.
	Det rörliga friluftslivet är centralt för befolkningen och bygdens utveckling. Friluftslivet är redan försvagat av skogsbruket.	En beskrivning och analys av friluftsliv och rekreationsvärden inom projektområdet med omnejd redovisas i avsnitt 6.2.4 i upprättad miljökonsekvensbeskrivning.
	Skuggor och buller (inklusive lågfrekvent ljud) från vindkraftverken bör beskrivas utförligt i miljökonsekvensbeskrivningen.	I upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 6.2.2 och avsnitt 6.2.3, redovisas ansökt vindkraftsanläggnings påverkan på människors hälsa och miljön avseende ljud och skugga.
	Oro för störande ljud och lågfrekvent ljud från anläggningen.	Vid projektering av en vindkraftsanläggning är ljudimmissionen en av de begränsande faktorerna och som till stor del styr hur parklayouten ser ut. Inom ramen för miljökonsekvensbeskrivningen genomförs underlagsutredningar, som genomförs av akustiker, avseende ljudimmission för decibel (A) och lågfrekvent ljud enligt Svensk standard.
	En orörd, tyst och stilla miljö tas i anspråk.	En beskrivning och analys av ljudmiljön inom projektområdet med omnejd, samt påverkan på hälsa och omgivande miljö från ansökt vindkraftsanläggning görs i upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 6.2.2.
	Området framställs som avbefolkat, vilket inte stämmer. Många spenderar all sin fritid i Tevansjö, året runt.	I upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 4.2, beskrivs projektområdets omgivning och en redovisning av omgivande bebyggelse.
	Oro för hinderbelysningen.	I upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 6.4.3, redovisas hur ansökt verksamhet påverkan omgivande bebyggelse.
	Animeringar som visar hinderbelysning nattetid från minst två punkter bör visas.	I upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 6.4.3, redovisas hur ansökt verksamhet påverkan omgivande bebyggelse till följd av hinderbelysningen.
	Vindkraftsanläggningen kommer till stor del vara synlig från Tevansjö.	För att utreda landskapsbildspåverkan har en synbarhetsanalys tagits fram, vidare har även fotomontage, bland annat från Tevansjö, tagits fram. Landskapsbildspåverkan redovisas i miljökonsekvensbeskrivningen, avsnitt 6.4.3.

Tema	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
	Husen i Tevansjö är gamla och påverkas mer av ljud enligt nuvarande gränsvärden.	Enligt de regler som en verksamhetsutövare behöver förhålla sig till kan det finnas en viss påverkan på lågfrekvent ljud eftersom man här behöver ta med fasaddämpning i beräkningarna. För A-vägt ljud skiljer man inte på hus och hus eftersom vi ska hålla 40 dB utanför huset. I lågfrekventa beräkningarna skiljer man egentligen inte heller på hus och hus utan antar konservativa (dålig fasaddämpning) i beräkningarna.
	Fotomontage önskas från Natura 2000-området Bäckenskovsvallen samt från fäbodvallen Gådavallen.	Önskemålen om fotomontagepunkter har tillgodosetts. Fotomontagen redovisas i upprättad miljökonsekvensbeskrivning, i Landskapsanalysen, bilaga C12.

TABELL 14. Sammanfattning av inkomna samrådsyttranden och hur bolaget hanterat och bemött dessa. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilaga 11 och 12.

Tema	Yttrande	Åtgärd/hantering/bemötande från bolaget
	Miljökonsekvensbeskrivningen bör redogöra för kemikalieanvändningen inom vindkraftsanläggningen och skyddsåtgärder för att bland annat förebygga läckage.	I upprättad miljökonsekvensbeskrivning, avsnitt 6.5.3, redovisas och analyseras den generella förekomsten av kemikalier vid byggnation och drift av en vindkraftsanläggning.

på uppdrag av

